

ARAŞTIRMA/RESEARCH

COVID-19 PANDEMİSİNİN ÇOCUKLARIN KORKU, KAYGI VE DEPRESYON DÜZEYLERİNE ETKİSİ

İbrahim ÖZLÜ¹ Zeynep ÖZTÜRK² Zeynep KARAMAN ÖZLÜ³
Beyzanur KIZILOĞLU⁴

Alınış Tarihi/Received	Kabul Tarihi/Accepted	Yayın Tarihi/Published
26.05.2021	30.06.2021	25.09.2021

Bu makaleye atıfta bulunmak için/To cite this article:

Özlü İ, Öztürk Z, Karaman Özlü Z, Kızıloğlu B. COVID-9 Pandemisinin Çocukların Korku, Kaygı ve Depresyon Düzeylerine Etkisi. Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi, 2021; 24(3): 304-310. DOI: 10.17049/ataunihem.943465

ÖZ

Amaç: Bu araştırmanın amacı, COVID-19 pandemisinin çocukların korku, kaygı ve depresyon düzeylerine etkisini belirlemektir.

Yöntem: Araştırma tanımlayıcı ve ilişki arayıcı türde yapıldı. Araştırmanın evrenini Türkiye'nin farklı illerinden online araştırma formlarına ulaşılabilir katılımcılar oluşturdu. Örnekleme ise çalışmaya katılmayı kabul eden ve COVID-19 ile enfekte olmayan gönüllü katılımcılar oluşturdu. Araştırma 304 çocukla tamamlandı. Veriler Kişisel Bilgi Formu, "COVID-19 Korkusu Ölçeği ve Çocuklar için Depresyon ve Anksiyete Ölçeği" kullanılarak toplandı. Verilerin kodlanması ve değerlendirilmesi bilgisayar ortamında SPSS 21 paket programında yapıldı. Verilerin değerlendirilmesinde; sayı, ortalama, yüzdelik dağılımlar, standart sapma, Cronbach alpha katsayısı ve Pearson Korelasyon analizleri kullanıldı.

Bulgular: Katılımcıların depresyon ölçeği toplam puan ortalamasının 20.81 ± 5.55 olduğu, anksiyete ölçeği toplam puan ortalamasının 31.81 ± 7.60 , COVID-19 korku ölçeği toplam puan ortalamasının ise 18.82 ± 5.28 olduğu belirlendi. Katılımcıların anksiyete ve depresyon toplam puan ortalamaları ile COVID-19 korkusu toplam puan ortalamaları arasında pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu belirlendi.

Sonuç: COVID-19 pandemisi döneminde çocukların orta düzeyde COVID-19 korkusu, depresyon ve anksiyete deneyimledikleri bulundu. Ayrıca çocukların yaşadıkları COVID-19 korkusunun depresyon ve anksiyete düzeyleri ile ilişkili olduğu belirlendi.

Anahtar kelimeler: Anksiyete; COVID-19; çocuk; depresyon; korku.

ABSTRACT

The Effect of Covid-19 Pandemic on Children's Fear, Anxiety and Depression Levels

Aim: The purpose of this study is to determine the effect of the COVID-19 pandemic on children's fear, anxiety and depression levels.

Method: The research was conducted in a descriptive and relationship seeking manner. From different provinces of Turkey's population of the study participants was created to reach online survey. The sample consisted of volunteer participants who agreed to participate in the study and were not infected with COVID-19. The research was completed with 304 children. The data were collected using the Personal Information Form, "The Fear of COVID-19 Scale and the Child Depression and Anxiety Scale. The coding and evaluation of the data were done in computer environment using SPSS 21 package program. In evaluating the data, number, mean, percentage distributions, standard deviation, Cronbach alpha coefficient and Pearson Correlation analyzes were used.

Results: It was determined that the mean total score of the participants on the depression scale was 20.81 ± 5.55 , the total score average of the anxiety scale was 31.81 ± 7.60 , and the total score average of the COVID-19 fear scale was 18.82 ± 5.28 . It was determined that there was a statistically significant positive correlation between the anxiety and depression total score averages of the participants and the fear of COVID-19 total score averages.

Conclusion: It was found that during the period of the COVID-19 pandemic, children experienced moderate levels of fear of COVID-19, depression and anxiety. In addition, it was determined that the fear of COVID-19 experienced by children was associated with their depression and anxiety levels.

Keywords: Anxiety; COVID-19; child; depression; fear.

¹ **Sorumlu Yazar:** Atatürk Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Acil Tıp AD, (Dr. Öğr. Üyesi), ORCID: 0000-0002-0821-7592, e-posta: dribrahimozlu@gmail.com

² Atatürk Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Psikiyatri Hemşireliği AD, (Araş. Gör. Dr.), ORCID:0000-0003-3368-4288, e-posta: zeynepolcun6@gmail.com

³ Atatürk Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği AD, Anesteziyoloji Klinik Araştırma ve Uygulama Merkezi, (Doç. Dr.), ORCID: 0000-0001-8896-5461, e-posta: zynp_krmnzl@hotmail.com

⁴ Erzurum Bölge Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Çocuk Hastalıkları Kliniği, (Hemşire), ORCID: 0000-0001-9329-9360, e-posta: beyzanurkiziloglu@hotmail.com

GİRİŞ

COVID-19, 2019'un sonlarında Çin'den dünyaya yayılmaya başlayarak pandemiye sebep oldu (1). Dünya genelinde yürütülen çalışmalara rağmen henüz salgının ilerleyişi durdurulamadı (2). Pandemi nedeniyle 100 milyondan fazla kişiye COVID-19 bulaştı ve sonucunda 2 milyondan fazla kişi yaşamını yitirdi (3). Yüksek bulaşıcılık ve ölüm oranı nedeniyle salgın, evrensel boyutta fiziksel ve ruhsal sağlık sorunlarına neden oldu (4, 5).

Yapılan çalışmalar yetişkinlerin aksine çocuklarda COVID-19'un daha hafif semptomlarla seyrettiğini ve daha düşük ölüm oranı olduğunu ortaya koymaktadır (6, 7). Ancak virüsün yayılmasını önlemek amacıyla uygulanan okulların kapatılması ve sokağa çıkma yasağı gibi izolasyon önlemleri çocukların yaşantılarında köklü değişikliklere yol açtı (8, 9). Bu durum çocukların zoraki ev hapsinde tutulmalarına, sokağa çıkamamalarına, eğitim ortamından uzaklaşmalarına, arkadaşlarıyla sınırlı bağlantı kurmalarına ve fiziksel aktivitelerinin azalmasına sebep oldu (8). Ayrıca çocukların sürekli olarak evlerinde salgınla ilgili olumsuz durumlara ve haberlere maruz kalmaları da panik ve stres yaşamalarına sebep olmaktadır (10). UNICEF (Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu) (2020) COVID-19 nedeniyle hayatları derinlemesine değişen çocukların bu salgının en büyük kurbanları arasında olma riski taşıdıklarını ifade etmektedir (11). Ayrıca bu evrensel krizin bazı çocuklar için etkilerinin ömür boyu süreceğini bildirmektedir. Bu durum kırılgan bir grup olan çocukların, pandemi döneminde özel olarak ele alınmasını gerekli kılmaktadır (8).

COVID-19 salgını süresince çocukların deneyimledikleri sosyal izolasyon, stres, ve değişen yaşam şekli gibi unsurlar ruhsal durumlarını etkileyebilmektedir (8-10, 12). Duan ve ark. (12) COVID-19 salgınının ardından sıklıkla ihmal edilen çocukların ve ergenlerin ruh sağlığı konusunda daha fazla endişe duyulacağını vurgulamaktadır. Salgının olmadığı dönemlerde yapılan araştırmalar, olumsuz durumlarla karşılaşan çocukların uygun başa çıkma tekniklerini henüz geliştirmemiş olmalarından dolayı daha fazla stres ve travma yaşayabileceğini ortaya koymuştur (13-16). Yaşanan olumsuz olaylar sonucunda psikolojik stres; korkulara, anksiyetelere, depresyonlara, bozulmuş sosyal etkileşimlere ve bunun gibi pek çok sorunlara yol açabilmektedir (13, 14, 17). Bu nedenle pandemi döneminde çocuklarda COVID-19'a bağlı korku,

anksiyete ve depresyon gibi sorunların gelişebileceği düşünülmektedir.

COVID-19 salgını sürecinde evde izole olan enfekte olmamış genel nüfusun psikolojik durumlarını inceleyen pek çok araştırma bulunmasına rağmen (18-20) hassas bir grup olan çocuklara yönelik çalışmalar oldukça sınırlıdır (8, 10, 21). Ayrıca çocuklarda COVID-19 salgının incelendiği araştırmalar da ise çoğunlukla COVID-19 epidemiyolojisine ve hastalığın klinik özelliklerine odaklanılmıştır (22-24). Bu nedenle enfekte olmayan çocukların pandemi döneminde ruhsal durumlarını inceleyen araştırmalara gereksinim olduğu düşünülmektedir.

Acil birime travma veya herhangi bir sebeple başvuran çocuk hastalarda COVID-19 korkusunun çocuklarda kaygı oluşturduğu görülmüştür. Ayrıca bu kaygının çocukların fiziksel aktivitelerinde de değişikliklere sebep olduğu ve travmatik çocuk acil başvurularının arttığı fark edilmiştir. Bu sorunun kök nedeninin çözümüne yönelik literatür incelendiğinde de pandemi döneminde çocuklarla yapılan, korku, anksiyete ve depresyon araştırmalarının yetersiz olduğu söylenebilir. Bu bileşenlerin beraber ele alındığı bilimsel araştırmalara ise ulaşılammıştır. Bu araştırmanın COVID-19 ile enfekte olmayan ancak katı izolasyon yöntemleri nedeniyle yaşam şeklinde köklü bir değişikliği deneyimleyen çocukların ruhsal durumları üzerinde etkili olabilecek kavramlar konusunda önemli veriler sağlayacağı ve ruhsal durumu geliştirmeye yönelik girişimsel çalışmalar için yol gösterici olacağı düşünülmektedir.

AMAÇ

Bu çalışmanın amacı, COVID-19 pandemisinin çocukların korku, kaygı ve depresyon düzeylerine etkisini belirlemektir.

GEREÇ VE YÖNTEM

Araştırmanın türü: Araştırma tanımlayıcı ve ilişki arayıcı türde yapıldı.

Araştırmanın Yapıldığı Yer ve Zaman: Araştırma Haziran-Ekim 2020 tarihleri arasında araştırma formlarını online olarak dolduran Türkiye'nin farklı illerinden katılımcılarla yürütüldü.

Araştırmanın Evreni ve Örneklemi: Araştırmanın evrenini Türkiye'nin farklı illerinden online ulaşılabilir 9-17 yaş arasındaki tüm bireyler oluşturdu. Örneklemi ise çalışmaya katılmayı kabul eden tüm gönüllü bireyler oluşturdu. Araştırma 304 kişiyle tamamlandı.

Veri Toplama Araçları

Kişisel Bilgi Formu: Araştırmacı tarafından hazırlanan kişisel bilgi formu (yaş, cinsiyet, anne eğitim durumu, baba eğitim durumu, aile tipi, geçmiş hastalık deneyimi ve geçmiş hastane deneyimini içeren) toplam 7 sorudan oluşmaktadır.

COVID-19 Korkusu Ölçeği: Bireylerde COVID-19 salgınına bağlı olarak gelişen anksiyete ve depresif belirtileri ölçmek üzere Ahorsu ve ark. (25) tarafından geliştirilmiş olan 7 madde ve tek boyuttan oluşan öz bildirim dayalı bir ölçme aracıdır. Ölçek Satıcı ve ark. (26) tarafından ölçek Türk kültürüne ayrıca uyarlanmış ve psikometrik özellikleri incelenmiştir. Ölçek sonucunda puanlar 0-28 arasında puanlanmaktadır ve alınan puanların yüksek oluşu COVID-19 korkusunun ve buna ilişkin tepkiselliğin yüksekliğine işaret etmektedir. Ölçeğin Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı 0,86 olarak bulunmuştur. Bu çalışmada Cronbach Alfa değeri 0.88 olarak saptandı.

Çocuklar İçin Depresyon ve Anksiyete Ölçeği (CDAS): Ebesutani ve ark. (27) tarafından çocuk ve ergenlerde depresyon ve anksiyete belirtilerini ölçmek amacıyla geliştirilmiş öz bildirim dayalı likert tipi bir ölçme aracıdır. Ölçek normalde 25 madde ve 2 alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçeğin orjinal formunda anksiyete boyutunu tek boyut ve beş farklı boyut olarak da test edilmiştir. Seçer ve Gülbahçe (28) ölçeği Türk kültürüne uyarlanmıştır. Genel, sosyal ve ayrılık anksiyetesi, panik bozukluk ve obsesif kompulsif bozuklukları ölçmek için anksiyete alt boyutu 15 madde içermektedir. Depresyon boyutu da benzer şekilde depresyonun belirtilerini belirlemek için 10 maddeden oluşmaktadır. Ölçekten ve alt boyutlardan alınan puanların yüksekliği depresyon ve anksiyete belirtilerinin yüksek olduğu şeklinde değerlendirilmektedir. Ölçeğin Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı 0,95 olarak bulunmuştur. Bu çalışmada Cronbach Alfa değeri 0.87 olarak saptandı.

Verilerin Toplanması: Veri toplama sürecinde genel nüfusun evde izole olmasına bağlı olarak online veri toplama yoluna başvurulmuş araştırma formları uygulandı. Bu doğrultuda Google Documents aracılığı ile hazırlanan ulaşılabilir bir link ile online veri toplama linki oluşturuldu (https://docs.google.com/forms/d/1CGWC_FjNaJhJ_Y7h8qAOUpNDg2ekyik6frirtYik8kk/edit?usp=drive_open). Farklı iletişim kanalları aracılığıyla (e-mail, instagram, whatsapp vb.) katılımcıların araştırma formlarına ulaşması sağlandı.

Verilerin Değerlendirilmesi: Verilerin kodlanıp analiziyle beraber yorumlanması SPSS 21 paket programı yardımıyla yapıldı. Verilerin değerlendirilmesinde; sayı, ortalama, yüzdelik dağılımlar, standart sapma, Cronbach alpha katsayısı ve Pearson Korelasyon analizleri kullanıldı.

Araştırmanın Etik İlkeleri: Araştırmaya başlamadan önce, Erzurum Atatürk Üniversitesi Tıp Fakültesi Etik Kurul Başkanlığı'ndan onay alındı. Hedef kitle için online anket formuna araştırma hakkında bilgilendirici onam formuna ve katılımın gönüllülük esasına dayalı olduğuna ilişkin açıklamalar eklendi. Ayrıca katılımcıların kişisel bilgilerinin kimse ile paylaşılmayacağı "Gizlilik ve Gizliliğin Korunması ilkesine" uyulmasına özen gösterileceği bilgisinde yer verildi. Elde edilen bilgilerin ve cevaplayanın kimliği gizli tutularak "Kimliksizlik ve Güvenlik ilkesi" yerine getirildi.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Tablo 1. Katılımcıların Sosyodemografik Özelliklerinin Dağılımı (n = 304)

Demografik Değişkenler	n=304	%
Cinsiyet		
Kadın	151	49.7
Erkek	153	50.3
Anne Eğitim Durumu		
İlkokul	50	16.4
Orta okul	60	19.7
Lise	102	33.6
Üniversite	92	30.3
Baba Eğitim Durumu		
İlkokul	14	4.6
Ortaokul	24	7.9
Lise	113	37.2
Üniversite	153	50.3
Aile Tipi		
Çekirdek aile	229	75.3
Geniş aile	75	24.7
Geçmiş hastalık deneyimi		
Var	30	9.9
Yok	274	90.1
Geçmişte hastanede kalma deneyimi		
Evet	86	28.3
Hayır	218	71.7
Yaş		12.03±1.95

Literatürde COVID-19 salgınının hassas bir grup olan çocukların ruhsal durumları üzerindeki etkileri konusunda yeterince bilgi bulunmamaktadır (8,10,21). Bu araştırmanın salgın döneminde çocukların COVID-19 korkusu, anksiyete ve depresyon düzeyleri hakkında bilgi sağlayacağı ve çocukların ruh sağlığını

geliştirmeye yönelik yürütülecek ileriki araştırmalar için önemli veriler sunacağı düşünülmektedir. Bu araştırmada COVID-19 pandemisinin çocukların korku, kaygı ve depresyon düzeylerine etkisi incelendi. Çalışmadan elde edilen bulgular ilgili literatür doğrultusunda tartışıldı.

Katılımcıların sosyodemografik özellikleri incelendiğinde; araştırmaya katılan bireylerin çoğunun erkek olduğu, anne eğitim seviyesinin lise, baba eğitim seviyesinin üniversite olduğu, çekirdek ailede yaşadıkları, geçmiş hastalık ve hastanede kalma deneyimlerinin olmadığı ve yaş ortalamalarının 12.03 ± 1.95 olduğu belirlendi (Tablo 1).

Tablo 2. Katılımcıların CDAS ve COVID-19 Korku Ölçeği Puanları

	Min-Max	X±SS
COVID-19 Korkusu	7-28	18.82±5.28
Depresyon	10-35	20.81±5.55
Anksiyete	15-50	31.81±7.60

Katılımcıların depresyon ölçeği toplam puan ortalamasının 20.81 ± 5.55 olduğu, anksiyete ölçeği toplam puan ortalamasının 31.81 ± 7.60 , COVID-19 korku ölçeği toplam puan ortalamasının ise 18.82 ± 5.28 olduğu bulundu (Tablo 2). Bu çalışmada pandemi döneminde çocukların COVID-19 korku düzeylerinin orta seviyede olduğu bulundu. Literatür incelendiğinde COVID-19 pandemisi döneminde

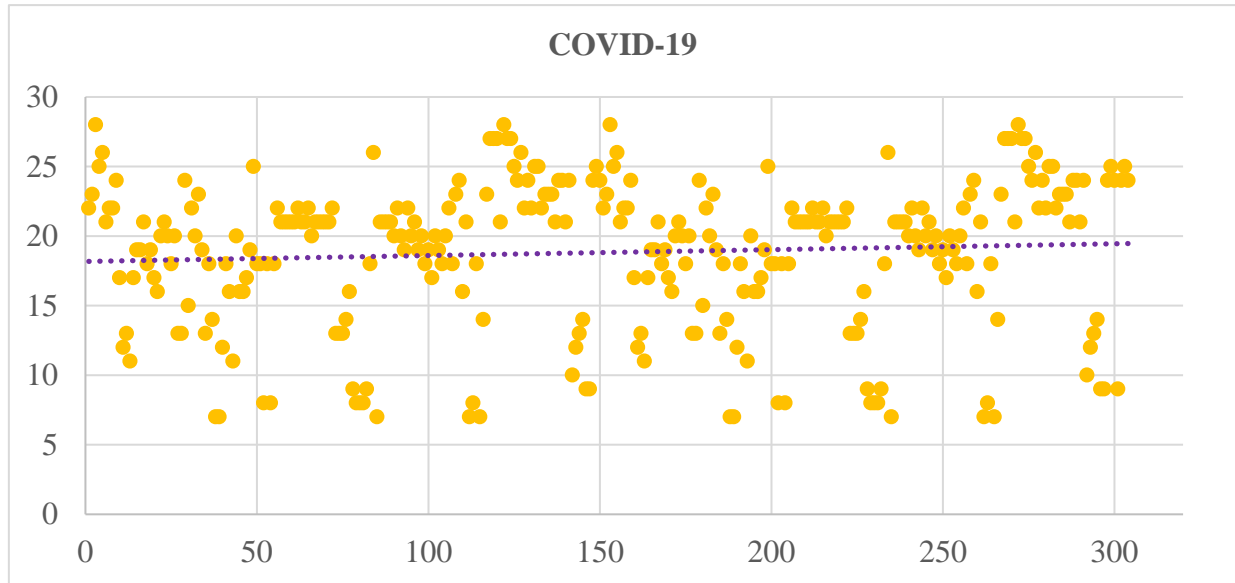
korku düzeyini belirlemeye yönelik araştırmaların önemli bir kısmında genel nüfusa odaklanıldığı görülmektedir (25, 29, 30). Yetişkinlerle yapılan çalışmalarda COVID-19'un virüsle enfekte kişilerle temas korkusu, ölüm korkusu, damgalanma ve yalnızlık korkularına yol açtığı belirlenmiştir (12, 25, 31). Jiao ve ark. (8) ve Wang ve ark. (9) yürüttükleri tanımlayıcı araştırmalarda salgın döneminde çocukların COVID-19 korkusu yaşayabildiklerini bildirmiştir (8, 9). Bu sonuçlar araştırma bulgularıyla örtüşmektedir. Salgın döneminde görülen yaşam şekli değişiklikleri, aile bireylerinin korku yaşaması, belirsizlik ve medyadaki olumsuz haberlere maruz kalma gibi unsurların çocukların korku yaşamalarında etkili olduğu düşünülmektedir.

Tablo 3. CDAÖ ve COVID-19 Korkusu Ölçeği puan ortalamaları arasındaki ilişki

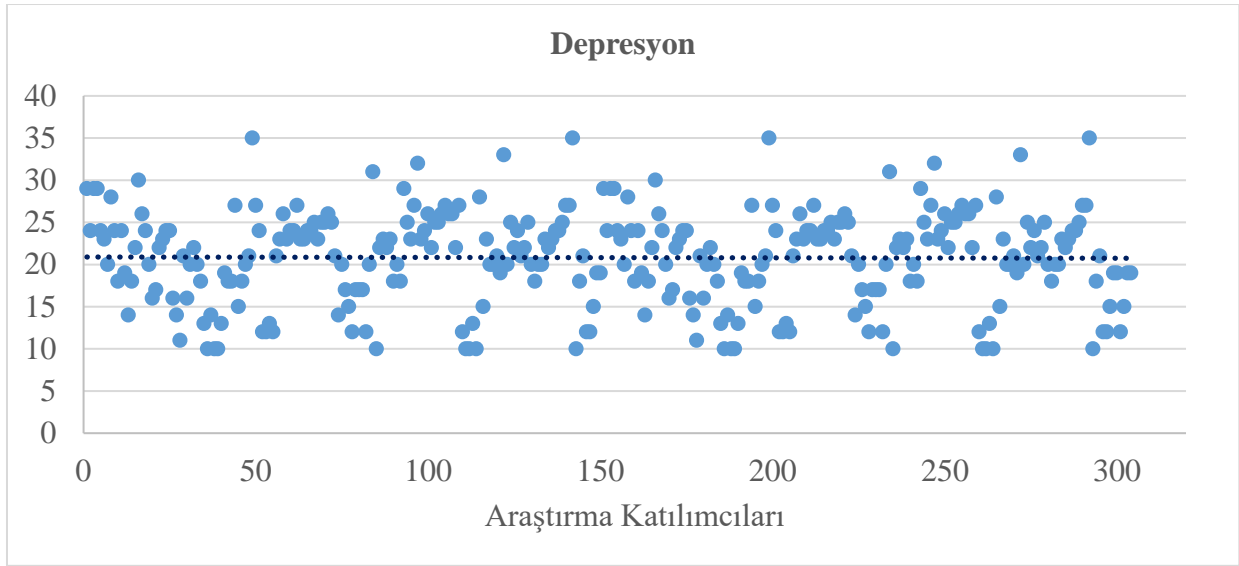
CDAÖ alt-boyutları	COVID-19 Korku Ölçeği	
	Depresyon	Anksiyete
	r=	0.564
	p=	0.000**
	r=	0.573
	p=	0.000**

* p<0.05

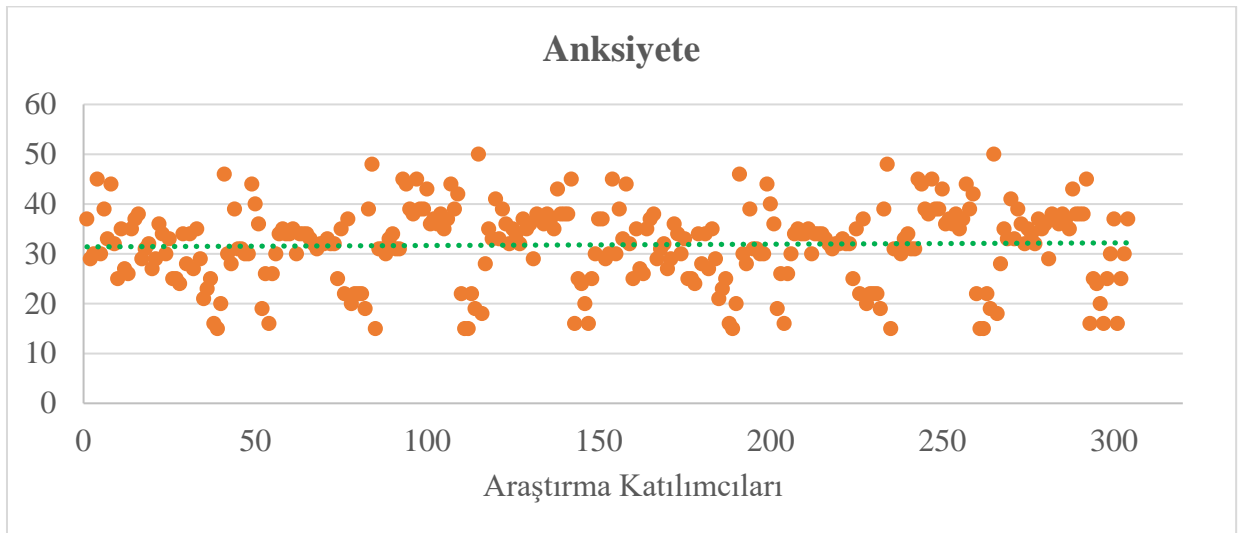
Katılımcıların depresyon ve anksiyete toplam puan ortalamaları ile COVID-19 korkusu toplam puan ortalamaları istatistiksel açıdan ilişkili olduğu ve pozitif yönde anlamlı olduğu belirlendi (Tablo 3).

Şekil 1. Katılımcıların COVID-19 korkusu puan ortalamalarının dağılımı

Şekil 2. Katılımcıların Depresyon puan ortalamalarının dağılımı

Şekil 3. Katılımcıların Anksiyete puan ortalamalarının dağılımı

Bu çalışmada COVID-19 pandemisi döneminde çocukların depresyon ve anksiyete düzeylerinin orta seviyede olduğu bulundu. Salgın döneminden önce yürütülen bilimsel araştırmalar, yaşanan olumsuz olayların çocuklarda anksiyete ve depresyon semptomlarına yol açabileceğini ortaya koymaktadır (13, 14, 17). De Miranda (32) COVID-19 pandemisi döneminde yürüttüğü çalışmada, salgının çocuklarda ve ergenlerde depresyon, anksiyete ve travma sonrası stres semptomlarına yol açtığını bildirmiştir. Duan ve ark. (12) Çinde yürüttükleri araştırmada çocuk ve adölesanların salgın döneminde anksiyete ve depresyon belirtileri gösterebileceklerini saptamıştır. Çocukluk çağı anksiyete

bozuklukları, depresyonla yüksek düzeyde komorbidite göstermektedir (33). Bu sonuçlar çalışma bulgularıyla benzerlik göstermektedir.

Bu araştırmada çocukların anksiyete ve depresyon düzeyleri ile yaşadıkları COVID-19 korkusunun ilişkili olduğu belirlendi. Literatür incelendiğinde salgın korkusu ve ilişkili olduğu bileşenlerin incelendiği çalışmalar oldukça sınırlı olduğu görülmektedir (8, 30, 34). Ayrıca çocuklarda salgın korkusunun anksiyete ve depresyon üzerine etkisini inceleyen araştırmalara ise ulaşılamamıştır. Literatürde daha önce çocuklarla yapılan çalışmalar korku düzeylerinin anksiyete ve depresyonla ilişkili olduğunu göstermektedir (35, 36). Reznik ve ark. (34) COVID 19'un neden olduğu korkunun doğası ve

boyutları hakkında daha fazla araştırmaya ihtiyaç olduğunu bildirmiştir. Bu araştırma COVID-19 pandemisinin çocuklarda korku, depresyon ve anksiyete düzeylerine etkisini ortaya koymaktadır. Araştırmanın verilerinin, pandemi sürecinde kırılan bir grup olan çocukların ruhsal sağlıklarını geliştirmeye yönelik araştırmalara veri sağlayacağı düşünülmektedir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma online olarak yürütüldüğünden teknoloji kullanımı sınırlı olan çocuklara ulaşılamaması bu araştırmanın sınırlılığıdır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışmada COVID-19 pandemisinde çocukların orta düzeyde COVID-19 korkusu,

depresyon ve anksiyete deneyimledikleri bulundu. Ayrıca çocukların depresyon ve anksiyete düzeyleri ile COVID-19 korkusunun ilişkili olduğu görüldü. Bu çalışma sonucunda COVID-19 salgını döneminde çocukların korku, depresyon ve anksiyete düzeylerini azaltacak destekleyici girişimlerin uygulanması önerilmektedir.

Çıkar Çatışması: Yazarlar arasında herhangi bir çıkar çatışması yoktur.

Yazar Katkısı: Araştırma fikrinin oluşturulması ve tasarım İÖ ve ZKÖ; veri toplama kısmı İÖ, ZKÖ ve BK; analiz kısmı İÖ, ZÖ ve ZKÖ; yorum kısmı ve makalenin yazımı ise İÖ, ZÖ ve ZKÖ yazarlar tarafından yapılmıştır.

KAYNAKLAR

1. World Health Organization. Laboratory Biosafety Guidance Related To Coronavirus Disease (COVID-19): Interim Guidance, World Health Organization. 2020.
2. Dhama K, Sharun K, Tiwari R, Dadar M, Malik YS, Singh KP, et al. COVID-19, an Emerging Coronavirus Infection: Advances and Prospects in Designing and Developing Vaccines, Immunotherapeutics, and Therapeutics. *Human Vaccines & Immunotherapeutics* 2020; 16(6):1232-8.
3. Mahase E. Covid-19: Death Rate is 0.66% and Increases with Age, Study Estimates. *British Medical Journal* 2020;369: m1327.
4. Fu W, Wang C, Zou L, Guo Y, Lu Z, Yan S, et al. Psychological Health, Sleep Quality, and Coping Styles to Stress Facing the COVID-19 in Wuhan, China. *Translational Psychiatry* 2020;10:1-9.
5. Casagrande M, Favieri F, Tambelli R, Forte G. The Enemy Who Sealed the World: Effects Quarantine Due to The COVID-19 on Sleep Quality, Anxiety, and Psychological Distress in the Italian Population. *Sleep Medicine* 2020;75:12-20.
6. Ludvigsson JF. Systematic Review of COVID-19 in Children Shows Milder Cases and a Better Prognosis Than Adults. *Acta Paediatrica* 2020;109(6):1088-95.
7. Salje H, Kiem CT, Lefrancq N, Courtejoie N, Bosetti P, Paireau J, et al. Estimating the Burden of SARS-Cov-2 in France. *Science* 2020;369(6500):208-11.
8. Jiao WY, Wang LN, Liu J, Fang SF, Jiao FY, Pettoello-Mantovani M, et al. Behavioral and Emotional Disorders in Children During the COVID-19 Epidemic. *The Journal of Pediatrics* 2020;221:264.
9. Wang G, Zhang Y, Zhao J, Zhang J, Jiang F. Mitigate the Effects of Home Confinement on Children During the COVID-19 Outbreak. *The Lancet* 2020;395(10228):945-7.
10. Courtney D, Watson P, Battaglia M, Mulsant BH, Szatmari P. COVID-19 Impacts on Child and Youth Anxiety and Depression: Challenges and Opportunities. *The Canadian Journal of Psychiatry* 2020;65(10):688-91.
11. Fore HH. A Wake-Up Call: COVID-19 and its Impact on Children's Health and Wellbeing. *The Lancet Global Health* 2020;8(7):861-2.
12. Duan L, Shao X, Wang Y, Huang Y, Miao J, Yang X, et al. An Investigation of Mental Health Status of Children and Adolescents in China During the Outbreak of COVID-19. *Journal of Affective Disorders* 2020;275:112-8.
13. Tsang HW, Scudds RJ, Chan EY. Psychosocial Impact of SARS. *Emerging Infectious Diseases Journal* 2004;10(7):1326-7.
14. Hoven CW, Duarte CS, Lucas CP, Wu P, Mandell DJ, Goodwin RD. Psychopathology among New York City Public School Children 6 Months After September 11. *Archives of General Psychiatry* 2005;62:545-2.
15. Lazarus PJ, Jimerson SR, Brock SE. Helping Children after a Natural Disaster: Information for Parents and Teachers. *National Association of School Psychologists* 2003;1:1-10.
16. Roussos A, Goenjian AK, Steinberg AM, Sotiropoulou C, Kakaki M, Kabakos C, et al. Posttraumatic Stress and Depressive Reactions Among Children and Adolescents After the 1999 Earthquake in Ano Liosia, Greece. *American Journal of Psychiatry* 2005;162(3):530-7.
17. Laor N, Wolmer L, Mayes LC, Gershon A, Weizman R, Cohen DJ. Israeli Preschool Children Under Scuds: A 30-Month Follow-Up. *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry* 1997;36(3):349-56.
18. Altena E, Baglioni C, Espie CA, Ellis J, Gavriloff D, Holzinger B, et al. Dealing with Sleep Problems During Home Confinement Due to the COVID-19 Outbreak: Practical Recommendations from a

- Task Force of the European CBT-I Academy. *Journal of Sleep Research* 2020;29(4):1-7.
19. Roy D, Tripathy S, Kar SK, Sharma N, Verma SK, Kaushal V. Study of Knowledge, Attitude, Anxiety & Perceived Mental Healthcare Need in Indian Population During COVID-19 Pandemic. *Asian Journal of Psychiatry* 2020;51:1-7.
 20. Huang Y, Zhao N. Generalized Anxiety Disorder, Depressive Symptoms and Sleep Quality During COVID-19 Outbreak in China: A Web-Based Cross-Sectional Survey. *Psychiatry Research* 2020;288:1-6.
 21. Ma H, Hu J, Tian J, Zhou X, Li H, Laws MT, et al. A Single-Center, Retrospective Study of COVID-19 Features in Children: A Descriptive Investigation. *BMC Medicine* 2020;18: 1-11.
 22. Dong Y, Mo X, Hu Y, Qi X, Jian, F, Jiang Z, et al. Epidemiology of COVID-19 Among Children in China. *Pediatrics* 2020;145(6):1-12.
 23. Qiu H, Wu J, Hong L, Luo Y, Song Q, Chen D. Clinical and Epidemiological Features of 36 Children with Coronavirus Disease 2019 (COVID-19) in Zhejiang, China: An Observational Cohort Study. *The Lancet Infectious Diseases* 2021;1-8.
 24. She, J., Liu, L., & Liu, W. COVID-19 Epidemic: Disease Characteristics in Children. *Journal of Medical Virology* 2020;92:747-54.
 25. Ahorsu DK, Lin C-Y, Imani V, Saffari M, Griffiths MD, Pakpour AH. The Fear of COVID19 Scale: Development and Initial Validation. *International Journal of Mental Health and Addiction*. 2020;1-9. DOI: 10.1007/s11469-020-00270-8
 26. Satici B, Gocet-Tekin E, Deniz ME, Satici SA. Adaptation of the Fear of COVID-19 Scale: Its Association with Psychological Distress and Life Satisfaction in Turkey. *International Journal of Mental Health and Addiction* 2020;1-9. DOI: 10.1007/s11469-020-00294-0
 27. Ebesutani C, Reise S, Chorpita B, Ale C, Regan J, Young J, et al. The Revised Child Anxiety and Depression Scale-Short Version: Scale Reduction Via Exploratory Bifactor Modeling of the Broad Anxiety Factor. *Psychological Assessment*, 2012;24(4):833-45.
 28. Seçer İ, Gülbağçe A. Çocuklarda Anksiyete Duyarlılık Ölçeğinin Türk Kültürüne Uyarlanması: Güvenirlilik ve Geçerlilik Çalışması. *Middle Eastern & African Journal of Educational Research* 2013;3:91-106.
 29. Pakpour AH, Griffiths MD. The Fear of COVID-19 And Its Role in Preventive Behaviors. *Journal of Concurrent Disorders* 2020;2(1):58-63.
 30. Ornell F, Schuch JB, Sordi AO, Kessler FHP. "Pandemic Fear" and COVID-19: Mental Health Burden and Strategies. *Brazilian Journal of Psychiatry* 2020;42(3):232-5.
 31. Lin CY. Social Reaction Toward the 2019 Novel Coronavirus (COVID-19). *Social Health and Behavior* 2020;3(1):1-2.
 32. De Miranda DM, da Silva Athanasio B, de Sena Oliveira AC, Silva ACS. How is COVID-19 Pandemic Impacting Mental Health of Children and Adolescents? *International Journal of Disaster Risk Reduction* 2020;51:1-10.
 33. Gormez V, Kılınçaslan A, Orengül AC, Ebesutani C, Kaya I, Ceri V, et al. Psychometric Properties of the Turkish Version of the Revised Child Anxiety and Depression Scale-Child Version in a Clinical Sample. *Psychiatry and Clinical Psychopharmacology* 2017;27(1):84-92.
 34. Reznik A, Gritsenko V, Konstantinov V, Khamenka N, Isralowitz R. COVID-19 Fear in Eastern Europe: Validation of the Fear of COVID-19 Scale. *International Journal of Mental Health and Addiction* 2020; DOI: 10.1007/s11469-020-00283-3
 35. Byrne B. Relationship between anxiety, fear, self-esteem, and coping strategies in adolescence. *Adolescence* 2000;35(137):201-7.
 36. Ollendick TH, Yule W, Ollier K. Fears in British Children and Their Relationship to Manifest Anxiety and Depression. *Journal of Child Psychology and Psychiatry* 1991;32(2):321-31.